

Comparing the Current and Desired State of Teaching Professional Ethics among Faculty Members; University of Sistan and Baluchestan

ARTICLE INFO

Article Type

Descriptive Study

Authors

Jenaabadi H.¹ PhD,
Nastiezaie N.* PhD

How to cite this article

Jenaabadi H, Nastiezaie N.
Comparing the Current and Desired
State of Teaching Professional Ethics
among Faculty Members; University
of Sistan and Baluchestan.
Education Strategies in Medical
Sciences. 2015;8(5):317-322.

*Educational Management Department, Educational Sciences & Psychology Faculty, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran

¹Education & Training Department, Educational Sciences & Psychology Faculty, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran

Correspondence

Address: Educational Management Department, Educational Sciences & Psychology Faculty, University of Sistan and Baluchestan, Daneshgah Street, Zahedan, Iran
Phone: +98 5433428942
Fax: +98 5433416120
n_nastie1354@ped.usb.ac.ir

Article History

Received: October 25, 2015
Accepted: January 2, 2016
ePublished: January 10, 2016

ABSTRACT

Aims In the professional higher education system, one of the important health guarantee dimensions in the teaching-learning process is ethics and ethical component discourse. The university teachers need to be bounded by the ethical principles in their professions, including teaching professional ethics. The aim of this study was to compare between the current and the desired situations of the quality of teaching professional ethics in the faculty members of Sistan and Baluchestan University from the students' viewpoints.

Instrument & Methods In the descriptive cross-sectional study, 318 graduate students of Sistan and Baluchestan University, who were studying at the second semester of 2014-15 academic year, were selected via Available Stratified Sampling Method in May 2015. The study tool was Teaching Professional Ethics Questionnaire. Data was analyzed in SPSS 21 software using Correlated Groups T test.

Findings There was a significant difference between mean scores of the current quality of teaching professional ethics and its components and the desired situation ($p < 0.01$). There was no significant correlation between the students' viewpoints on the quality of the components of teaching professional ethics in the teachers of Sistan and Baluchestan University based on gender, field of study, and educational level ($p > 0.05$).

Conclusion In the teachers of Sistan and Baluchestan University, teaching professional ethics is assessed slightly more than the average level. However, there is a gap between the current situation of teaching professional ethics and its desired situation.

Keywords Professional Ethics; Teaching; Faculty; Students; Graduate

CITATION LINKS

[1] Relationship between mental health and professional ethics among nursing ... [2] Teaching ethics of faculty members situation from the viewpoints of nursing ... [3] Investigating and explaining relationship between work ethic and counterproductive behavior at social security organization in ... [4] Ethics components in education of faculty members of Shahed ... [5] Ethical perceptions of business students in a New Zealand University: Do gender, age and work experience ... [6] Observing ethics in universities and higher education centers: An alternative for improving ... [7] Characteristics of a good teacher in terms of students of health school in Shahrekord University of Medical ... [8] Characteristics of a capable university teacher from the students' point of ... [9] Professional ethics in higher education: A reflection on strategy of improvement of ethical standards in university ... [10] Education and training in ethical decision making: comparing context and ... [11] Ethical principles in ... [12] The attention rate of librarians in Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University to professional ethics based on ethical codes of ranian University ... [13] Ethics in higher education, components, requirements and ... [14] A model of organizational ethics ... [15] The role of teachers in facilitating situational interest in an active-learning ... [16] Attributions of Successful Professors in Promoting Academic Motivation in Birjand University ... [17] The characteristics of effective teaching based on viewpoints of shahid Sadoqi University of Medical ... [18] Students view points about priorities in teacher ... [19] Teacher's effective teaching criteria as viewed by the students of Kerman University of ... [20] Recognizing professional and ethical indicators in University teaching from the perspectives of postgraduate students: A qualitative ... [21] Teaching Professional Ethics Components from the Viewpoint of Students; Qom University of ... [22] Professionalism in medical ... [23] Situation of the professional ethics standards of faculty members in the viewpoint of Nursing ... [24] Antecedents and Outcomes of Non-Academic Behaviors Among ... [25] Survey of Nursing students' views regarding professors' adherence to professional ethics in Shiraz University of ... [26] Studying the basic components of professional ethics among faculty members and comparing with the ideal ...

مقایسه وضع موجود و مطلوب اخلاق حرفه‌ای تدریس در اعضای هیات علمی؛ دانشگاه سیستان و بلوچستان

حسین جناآبادی PhD

گروه آموزش و پرورش، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

ناصر ناستی‌زایی* PhD

گروه مدیریت آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

چکیده

اهداف: یکی از مهم‌ترین ابعاد تضمین‌کننده سلامت در فرآیند یاددهی-یادگیری در نظام حرفه‌ای آموزش عالی، بحث اخلاق و مولفه‌های اخلاقی است. در این میان اساتید دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی نیازمند پرداختن به اصول اخلاقی در حوزه حرفه و رسالت خود هستند که رعایت اخلاق حرفه‌ای تدریس یکی از آن موارد است. هدف این مطالعه، مقایسه وضع موجود و مطلوب کیفیت اخلاق حرفه‌ای تدریس اعضای هیات علمی دانشگاه سیستان و بلوچستان از دیدگاه دانشجویان بود.

ابزار و روش‌ها: در این مطالعه توصیفی-مقطعی در اردیبهشت ۱۳۹۴، ۳۱۸ نفر از دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان که در نیمه دوم سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ مشغول به تحصیل بودند، به‌شيوه نمونه‌گیری طبقه‌ای در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسش‌نامه اخلاق حرفه‌ای تدریس بود. داده‌ها با استفاده از آزمون T گروه‌های هم‌بسته و با کمک نرم‌افزار آماری SPSS 21 مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین نمرات وضعیت موجود کیفیت اخلاق حرفه‌ای تدریس و تمامی مولفه‌های آن با وضعیت مطلوب تفاوت معنی‌داری داشت ($p < 0/01$). بین دیدگاه دانشجویان در زمینه کیفیت مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید دانشگاه سیستان و بلوچستان براساس جنسیت، رشته و مقطع تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود نداشت ($p > 0/05$).

نتیجه‌گیری: اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید دانشگاه سیستان و بلوچستان کمی بالاتر از حد متوسط ارزیابی می‌شود، اما بین وضعیت موجود اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید با وضعیت مطلوب آن فاصله وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: اخلاق حرفه‌ای، تدریس، اعضای هیات علمی، دانشجویان، تحصیلات تکمیلی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۸/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۰/۱۲

*نویسنده مسئول: n_nastie1354@ped.usb.ac.ir

مقدمه

اخلاق حرفه‌ای، حوزه‌ای تخصصی در دانش اخلاق است که به تبیین و تحلیل مسئولیت‌ها و تکالیف اخلاقی کارکنان و سازمان‌ها

در کسب‌وکار می‌پردازد و ناظر به اخلاق در محیط کار است [1]. آشنایی با معیارهای اخلاقی و پای‌بندی به آنها به تعالی اخلاقی و حرفه‌ای افراد شاغل در یک نهاد و به تبع آن، ارتقای جایگاه اجتماعی آن نهاد یا سازمان در جامعه و تاثیرگذاری آن بر افراد کمک می‌نماید [2]. طبق تعریف، اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از بایدها و نبایدهاست که کارکنان یک سازمان در جهت تحقق کامل شرایط کیفی و کمی متعهد به رعایت آن هستند، اخلاق حرفه‌ای ارزش درونی مثبت بر انجام خوب وظایف است، اخلاق حرفه‌ای مجموعه تعهدات و وظایف در رابطه با وظایف شغلی فرد است و انتظار می‌رود که به آنها پاسخ دهد [3]. بنا بر تعاریف فوق می‌توان گفت اخلاق حرفه‌ای، مجموعه‌ای از آیین‌نامه‌ها و مقرراتی است که عمل اخلاقی را برای آن حرفه به‌صورت مشخص و خاص تعریف می‌کند و چارچوبی برای عمل و قضاوت اخلاقی یا غیراخلاقی هر حرفه محسوب می‌شود [4].

اخلاق در آموزش عالی نیز با مشخص کردن حدود رفتارهای مناسب و نامناسب و هدایت مدیران و هیات علمی در اجرای مسئولیت‌های حرفه‌ای سروکار دارد [5]. به‌طور کلی، با در نظر گرفتن بازیگران درون سازمان و هسته دانشگاه‌ها که عبارت از مدیران و مسئولان دانشگاه، اعضای هیات علمی و دانشجویان هستند و ماموریت‌های آموزشی، پژوهش، فرهنگ و خدمات اجتماعی دانشگاه که توسط این اعضا به‌انجام می‌رسد، همچنین با توجه به گفتگوهای مطرح‌شده در ضابطه‌های اخلاقی دانشگاه‌های برتر می‌توان ضوابط اخلاق در آموزش عالی را به چهار دسته مدیریتی، تدریس، پژوهشی و دانشجویی تقسیم کرد [6] که در مطالعه حاضر مولفه اخلاق تدریس مورد مطالعه قرار می‌گیرد. اخلاق حرفه‌ای تدریس استادان شامل در نظر گرفتن موضوعات مربوط به مدیریت رفتار، فرآیندهای مربوط به نظم، استقلال فکری، آزادی اخلاقی، حقوقی و مسئولیت‌ها در فرآیند یاددهی-یادگیری است [7]. هدف از به‌کارگیری اخلاق حرفه‌ای در تدریس، ترسیم اصول اخلاقی است که مسئولیت‌های حرفه‌ای استادان دانشگاه را مشخص می‌سازد [8] و این خود یکی از مهم‌ترین ابعاد تضمین‌کننده سلامت در فرآیند یاددهی-یادگیری خواهد بود [9]. اعضای هیات علمی به‌عنوان الگو و نمونه برای دانشجویان نه تنها به تخصص در مسایل علمی و آموزش، بلکه به صمیمی‌بودن، احترام‌گذاشتن به دانشجویان، توانایی برقراری ارتباط، ارتباط‌های میان‌فردی، مسئولیت‌های حرفه‌ای، آداب و معاشرت خوب، ایجاد انگیزه، مدیریت موثر و غیره نیازمند هستند. در نتیجه، رعایت اصول اخلاقی در دانشگاه‌ها نه تنها در رعایت استانداردهای تدریس به اساتید کمک خواهد نمود، بلکه در شکل‌دادن به روابط دوطرفه و موثر بین دانشجویان و اعضای گروه نیز می‌تواند نقش ایفا کند [10] و همچنین می‌تواند تضمین‌کننده فرآیندهای یاددهی-یادگیری در دانشگاه باشد و موجب افزایش تعهد و پاسخ‌گویی اعضای هیات علمی نسبت به نیازهای

امروزه بسیاری از نظام‌های آموزش عالی در جهان به این بلوغ رسیده‌اند که بی‌اعتنایی به مسایل اخلاقی و فرار از مسئولیت‌ها و تعهدات آموزشی، به ازبین‌رفتن این نظام می‌انجامد. به همین دلیل، بسیاری از دانشگاه‌های موفق برای تدوین استراتژی اخلاقی احساس نیاز کرده و به این باور رسیده‌اند که باید در چنین سازمانی، فرهنگی مبتنی بر اخلاق رسوخ نماید. از این رو کوشیده‌اند به تحقیقات مرتبط با حیطه اخلاق حرفه‌ای جایگاه ویژه‌ای بدهند [22]، چرا که بررسی جایگاه و وضعیت استانداردهای اخلاقی در نظام آموزش عالی می‌تواند به سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان دانشگاهی در اتخاذ تدابیر مناسب برای کاهش فاصله میان وضعیت موجود و مطلوب در این زمینه و ارتقای وضعیت چنین استانداردهایی مدد رساند [23]. علی‌رغم نیاز به تامل بر راهبردهای بهبود استانداردهای اخلاقی در آموزش دانشگاهی و تدوین استانداردهای اخلاق حرفه‌ای، مطالعات چندانی در ایران در رابطه با وضعیت رعایت استانداردهای اخلاق حرفه‌ای تدریس مخصوصاً در دانشگاه سیستان و بلوچستان صورت نگرفته است. در صورتی که دانشگاه‌ها به‌عنوان سازمان‌های ملی که ریشه در هنجارهای فرهنگی و تاریخی جوامع دارند، از دیرباز به‌خاطر حضور نخبگان و پرورش منابع انسانی مورد نیاز برای سایر نهادها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بودند. به همین دلیل عملکرد دانشگاهیان تاثیر مستقیم و غیرمستقیم بر سازمان‌های مذکور و در نهایت جامعه خواهد داشت. از این رو توجه به رفتارها و عملکرد دانشگاهیان به‌ویژه اخلاق حرفه‌ای، امری ضروری است [24].

بنابراین هدف اصلی این مطالعه، مقایسه وضع موجود و مطلوب کیفیت اخلاق حرفه‌ای تدریس اعضای هیات علمی دانشگاه سیستان و بلوچستان از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی بود.

ابزار و روش‌ها

این مطالعه توصیفی-مقطعی در اردیبهشت سال ۱۳۹۴ انجام شد. جامعه آماری پژوهش، کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان در نیمه دوم سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ به‌حجم ۲۰۱۲ نفر (۹۸۹ پسر و ۱۰۲۳ دختر) بودند که از این تعداد ۱۶۲۸ نفر (۷۶۷ پسر و ۸۶۱ دختر) در مقطع کارشناسی‌ارشد و ۳۸۴ نفر (۲۲۲ پسر و ۱۶۲ دختر) در مقطع دکترای تخصصی مشغول به تحصیل بودند. به‌شيوه نمونه‌گیری طبقه‌ای در دسترس و براساس فرمول نمونه‌گیری کوکران تعداد ۱۶۲ دانشجوی پسر (۱۲۶ نفر مقطع کارشناسی‌ارشد و ۳۶ نفر مقطع دکتری) و ۱۶۸ دانشجوی دختر (۱۴۱ نفر مقطع کارشناسی‌ارشد و ۲۷ نفر مقطع دکتری تخصصی) و در مجموع ۳۳۰ دانشجوی به‌عنوان نمونه مورد مطالعه قرار گرفتند.

برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه اخلاق حرفه‌ای تدریس

دانشجویان شود [11]. عدم توجه به معیارهای اخلاق حرفه‌ای تدریس نیز می‌تواند به توانایی دانشجویان در یادگیری و اشراف نظری و تخصصی بر محتوای دروس لطمه وارد کند [12]. اخلاق حرفه‌ای تدریس از دو بُعد قابل بحث است: اول، استانداردهای اخلاقی که باید در امر آموزش رعایت شوند و مربوط به فرآیند یاددهی-یادگیری هستند، و دوم، اصول اخلاق فردی که فرد باید خود را ملزم به رعایت آنها در هر زمان و مکانی بداند [13]. در این راستا پژوهشگران به بررسی اخلاق حرفه‌ای تدریس پرداخته‌اند؛ به‌عنوان مثال موريس و وود مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس را روش تدریس، شخصیت فردی، تدریس سؤال‌محور و توام با مشارکت دانشجویان و قدرت ارتباط می‌دانند [14]. روتگانز و /شمیت از سه معیار اخلاقی تناسب اجتماعی، تناسب شناختی و متخصص‌بودن در زمینه رشته علمی صحبت می‌کنند [15]. از دید دانشجویان دانشگاه بیرجند، مهم‌ترین معیارهای اخلاق حرفه‌ای تدریس شامل ویژگی‌های فردی، ارتباطات بین‌فردی، مهارت‌های تدریس، مهارت‌های ارزش‌یابی و رعایت قوانین آموزشی بود [16]. در بررسی ویژگی‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، مهم‌ترین معیارهای اخلاق حرفه‌ای تدریس شامل روابط انسانی، مهارت‌های تدریس، ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های ارزش‌یابی بود [17]. داشتن اعتمادبه‌نفس، برقراری ارتباط نزدیک با دانشجو، احترام به زمان شروع و خاتمه کلاس و استفاده از سؤالات دقیق و جامع در امر ارزش‌یابی دانشجو از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین به‌عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های مطلوب در تدریس یک مدرس خوب گزارش شده است [18]. در مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی کرمان صورت گرفته است، روش تدریس، معلومات علمی مدرس، معرفی موضوعات و مطالب جدید و روزآمد، توانایی انتقال مطلب و ایجاد انگیزه در دانشجویان برای مشارکت در بحث را به‌عنوان عمده‌ترین ویژگی‌های یک استاد خوب معرفی نموده‌اند [19]. در مطالعه دیگری در دانشگاه علوم پزشکی اهواز، مهم‌ترین معیار یک استاد خوب از نظر دانشجویان رفتار و عملکرد آموزشی استاد بوده و از نظر آنان ویژگی‌های شخصیتی و دانشگاهی مدرسان و شیوه ارزش‌یابی دانشجویان نیز دارای اهمیت متوسط بوده است [8]. مطلبی‌فرد و همکاران گزارش کرده‌اند که مهم‌ترین مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس، کارآمدی در ارایه محتوی، فضای بحث مناسب، ارزش‌یابی مناسب و احترام به مقررات دانشگاه هستند [20]. در بررسی مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قم، شش مولفه ویژگی‌های شخصیتی، تسلط بر محتوی، تسلط بر شیوه‌های تدریس، شناخت ابعاد مختلف یادگیرنده، ارزش‌یابی استاندارد و رعایت قوانین و مقررات آموزشی مورد بررسی قرار گرفت [21] که مد نظر مطالعه حاضر نیز هستند.

مورد تحلیل قرار گرفت. میانگین سنی این دانشجویان $27/61 \pm 3/98$ سال بود. $50/9\%$ آنها دختر و $49/1\%$ پسر بودند. $52/5\%$ در رشته‌های فنی و مهندسی و $47/5\%$ در رشته‌های علوم انسانی، $80/5\%$ در مقطع کارشناسی‌ارشد و $19/5\%$ در مقطع دکتری تخصصی به تحصیل اشتغال داشتند.

وضعیت موجود اخلاق حرفه‌ای تدریس و مولفه‌های آن با وضعیت مطلوب تفاوت معنی‌دار داشت ($p=0/0001$; جدول ۱). بین دیدگاه دانشجویان در زمینه کیفیت مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید دانشگاه سیستان و بلوچستان براساس جنسیت، رشته و مقطع تحصیلی تفاوت معنی‌دار وجود نداشت ($p>0/05$; جدول ۲).

جدول ۲) مقایسه وضع موجود اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید بر حسب ویژگی‌های دموگرافیک دانشجویان

جنسیت	رشته تحصیلی		مقطع تحصیلی
	فنی - مهندسی (۱۶۷ نفر)	انسانی (۱۵۱ نفر)	
دختر (۱۶۲ نفر)			دکتری (۶۲ نفر)
پسر (۱۵۶ نفر)			کارشناسی ارشد (۲۵۶ نفر)
ویژگی‌های شخصیتی			
تسلط بر محتوی			
تسلط بر شیوه‌های تدریس			
شناخت ابعاد مختلف یادگیرنده			
ارزش‌یابی استاندارد			
رعایت قوانین آموزشی			

بحث

اخلاق حرفه‌ای به‌طور عام و اخلاق تدریس به‌طور خاص در بین دانشجویان و اساتید منزلت خاصی دارد. در بسیاری از دانشگاه‌ها در سطح جهان آیین‌نامه‌هایی با عنوان کدهای اخلاق حرفه‌ای تدوین شده است که در این بیانیه‌ها بسیاری از ارزش‌های اخلاقی قابل احترام درج شده است. اگر خوش‌بینانه بنگریم توجه به رشد اخلاق حرفه‌ای در تدریس منجر به پرورش محیطی اخلاقی در کلاس درس خواهد شد. اینکه استادی ذاتاً انسان خوبی باشد به‌تنهایی او را در شناسایی اهمیت اصول اخلاقی در محیط آموزشی و کلاس مجهز نمی‌نماید. بنابراین ضروری است این استعداد بالقوه به بالفعل تبدیل شود. بهبود تدریس در دانشگاه‌ها نه‌تنها به تخصص علمی در هر رشته، بلکه به رفتار شخصی و حرفه‌ای اساتید بستگی دارد [4]. مطالعه حاضر با هدف مقایسه وضع مطلوب و موجود اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید دانشگاه سیستان و بلوچستان در قالب شش مولفه ویژگی‌های شخصیتی، تسلط بر محتوی، تسلط بر شیوه‌های

سبحانی‌نژاد و همکاران [21] استفاده شد. این پرسش‌نامه در قالب ۴۸ گویه و ۶ مولفه؛ ویژگی‌های شخصیتی (گویه‌های ۱ تا ۱۹)، تسلط بر محتوی (گویه‌های ۲۰ تا ۲۶)، تسلط بر شیوه‌های تدریس (گویه‌های ۲۷ تا ۳۱)، شناخت ابعاد مختلف یادگیرنده (گویه‌های ۳۲ تا ۳۶)، ارزش‌یابی استاندارد (گویه‌های ۳۷ تا ۴۳) و رعایت قوانین و مقررات آموزشی (گویه‌های ۴۴ تا ۴۸)، به بررسی اخلاق حرفه‌ای تدریس اعضای هیات علمی می‌پردازد. از دانشجویان خواسته شد که یک بار میزان اهمیت هر یک از شاخص‌های حرفه‌ای تدریس را از دید خودشان بیان کنند (بررسی وضعیت مطلوب) و سپس میزان رعایت آن شاخص‌ها را توسط اساتید ارزش‌یابی نمایند (بررسی وضعیت موجود). پرسش‌نامه براساس طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت از "خیلی کم" تا "خیلی زیاد" تنظیم شده است و نمره‌گذاری آن از یک (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) است. برای تعیین روایی پرسش‌نامه از روش روایی محتوی استفاده شد. در این راستا پرسش‌نامه توسط اعضای هیات علمی گروه مدیریت آموزشی دانشگاه سیستان و بلوچستان مورد تایید قرار گرفت و اطمینان حاصل شد که پرسش‌نامه همان خصیصه مورد نظر پژوهشگر را می‌سنجد و از اعتبار لازم برخوردار است. برای تعیین پایایی پرسش‌نامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که در مطالعه سبحانی‌نژاد و همکاران ۰/۹۲ [21] و در این مطالعه ۰/۸۸ به‌دست آمد. ضریب به‌دست‌آمده نشان‌دهنده آن است که پرسش‌نامه مورد نظر از پایایی لازم برخوردار است. داده‌های به‌دست‌آمده با استفاده از آزمون T گروه‌های هم‌بسته و با کمک نرم‌افزار آماری SPSS 21 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

جدول ۱) مقایسه وضع مطلوب و موجود اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید دانشگاه سیستان و بلوچستان از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی (۳۱۸ نفر)

وضعیت مطلوب	وضعیت موجود
ویژگی‌های شخصیتی	۳/۴۶±۰/۶۸
تسلط بر محتوی	۴/۲۱±۰/۶۲
تسلط بر شیوه‌های تدریس	۳/۳۲±۰/۷۳
شناخت ابعاد مختلف یادگیرنده	۴/۱۲±۰/۶۳
ارزش‌یابی استاندارد	۳/۲۹±۰/۷۴
رعایت قوانین آموزشی	۴/۱۲±۰/۷۱
اخلاق حرفه‌ای تدریس (کلی)	۴/۰۲±۰/۷۵
	۲/۸۱±۰/۸۲
	۳/۰۸±۰/۸۴
	۴/۱۳±۰/۶۷
	۳/۹۵±۰/۷۹
	۳/۶۷±۰/۷۵
	۳/۲۷±۰/۵۸

یافته‌ها

از مجموع ۳۳۰ پرسش‌نامه مورد مطالعه، تعداد ۱۲ پرسش‌نامه به‌علت نقص اطلاعات کنار گذاشته شد و نهایتاً ۳۱۸ پرسش‌نامه

در مقایسه وضع موجود و مطلوب ارزش‌یابی استاندارد، تفاوت میانگین $۱/۰۵۱$ به سمت وضعیت مطلوب بود ($p < ۰/۰۱$). براساس یافته‌ها اساتید معیارهای توجه مطلوب به بازخوردهای منعکس‌شده از سوی دانشجویان، هماهنگی ارزش‌یابی وی با اهداف آموزشی، رعایت عدالت در ارزش‌یابی، تعیین روش ارزش‌یابی از قبل، استفاده از نظام تشویقی مناسب برای اداره رفتار دانشجویان، بهره‌گیری از ارزش‌یابی تکوینی در تدریس و تعیین زمان برای بررسی برگه‌ها و اعتراضات احتمالی را رعایت می‌کردند، اما هنوز از نظر دانشجویان وضعیت، مطلوب نبود.

در مقایسه وضع موجود و مطلوب رعایت قوانین آموزشی نیز تفاوت میانگین $۰/۲۷۷$ به سمت وضعیت مطلوب بود ($p < ۰/۰۱$) و اساتید معیارهای حضور به‌موقع در کلاس، اهمیت‌دادن به انجام حضور و غیاب، رعایت مدت‌زمان قانونی کلاس، مطابقت تکالیف تعیین‌شده با اهداف آموزشی و تعهد به آئین‌نامه‌های دانشگاه را رعایت می‌کردند، اما با وضعیت مطلوب و مورد نظر فاصله داشتند.

در مطالعه *سبجانی‌نژاد* و همکاران، وضعیت اخلاق حرفه‌ای تدریس و مولفه‌های آن در اساتید دانشگاه علوم پزشکی قم از دیدگاه دانشجویان نسبتاً مطلوب ارزیابی شد^[21]. مطالعه *سلطان‌زاده* و همکاران نشان داد که دانشجویان پرستاری دانشگاه ارومیه از وضعیت مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه و اعضای هیات علمی رضایت ندارند^[23]. در مطالعه *آفاخانی* و همکاران، دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز حیطه‌های تحمل افکار دیگران، انتقادپذیری و شناخت استعدادها و توانایی‌ها در اساتید را نسبت به موارد دیگر در سطح پایین‌تری گزارش کردند^[25]. طبق نتایج مطالعه *میرطاهری* و همکاران^[26] در میان مولفه‌ها در وضع موجود بالاترین میانگین مربوط به مولفه صداقت و در وضع مطلوب بالاترین میانگین مربوط به مسئولیت‌پذیری بود. نتایج به‌منظور تعیین شکاف نشان داد که بین خرده‌مقیاس حیطه فردی با حیطه محیطی و بین خرده‌مقیاس حیطه سازمانی و حیطه محیطی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. در پژوهش *امراهی* و همکاران مشخص شد که میانگین نمرات اخلاق آموزشی و مولفه‌های آن شامل اثربخشی محتوای درسی، اثربخشی آموزشی، پرداختن به موضوعات حساس، نداشتن رابطه دوگانه با دانشجویان، ارزش‌یابی عادلانه، احترام به دانشگاه، رازداری و اهمیت‌دادن به رشد فکری دانشجویان از دیدگاه دانشجویان پرستاری در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارد^[2]. تمامی یافته‌های فوق با یافته‌های مطالعه حاضر همسو است.

از مهم‌ترین محدودیت‌ها، کمی بودن مطالعه است که نمی‌توان به‌طور دقیق ابعاد مختلف مساله را شناسایی کرد. از دیگر محدودیت‌های این مطالعه، جامعه آماری آن بود که به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان محدود شده بود. لذا باید در تعمیم نتایج به سایر موسسات آموزشی احتیاط نمود. به سایر پژوهشگران انجام چنین مطالعاتی به‌شیوه ترکیبی (کمی و

تدریس، شناخت ابعاد مختلف یادگیرنده، ارزش‌یابی استاندارد و رعایت قوانین و مقررات آموزشی انجام گرفت.

در مقایسه وضع موجود و مطلوب ویژگی‌های شخصیتی اساتید، تفاوت میانگین $۰/۷۵۲$ به سمت وضعیت مطلوب بود ($p < ۰/۰۱$). براساس یافته‌ها هر چند اساتید معیارهای توجه به آراستگی ظاهری خویش، برخورداری از روابط انسانی خوب، داشتن التزام عملی به ارزش‌های دینی، همراه‌بودن بازخوردها با سعه صدر، مسئولیت‌پذیری نسبت به دانشجویان، پرهیز از شوخی‌های زنده، دوری از توییخ و سرزنش، برخورداری از انگیزه کافی برای تدریس، انتقادپذیری در برابر اظهارات دانشجویان، عدم تبعیض جنسیتی در برخورد با دانشجویان، زیر سؤال نبردن عملکرد سایر اساتید، استقبال از تصمیم‌گیری‌های جمعی، تعهد به حفظ اسرار دانشجویان، برخورداری از بینش و بصیرت کافی نسبت به رفتار دانشجویان، عدم استفاده از دانشجویان برای انجام امور شخصی، برخورداری از عزت نفس مطلوب و در دسترس بودن در ساعات غیردرسی را رعایت می‌کردند، اما هنوز با وضعیت مطلوب و مورد نظر دانشجویان فاصله داشتند.

در مقایسه وضع موجود و مطلوب تسلط بر محتوی، تفاوت میانگین $۰/۸۰۶$ به سمت وضعیت مطلوب بود ($p < ۰/۰۱$). براساس یافته‌ها، اساتید معیارهای استفاده از شواهد پژوهشی برای تبیین مواضع تئوری، تدریس موضوعات بدون گزینش شخصی، ایجاد ارتباط مناسب بین مباحث درسی مختلف در طول دوره تحصیلی و در طول یک ترم تحصیلی، تسلط به شیوه‌های تحلیل و انتخاب محتوی، انطباق اغلب محتوای انتخاب‌شده با نیازهای دانشجویان و تخصص کافی بر موضوع و محتوی را رعایت می‌کردند، اما با وضعیت مطلوب و مورد نظر دانشجویان فاصله داشتند.

در مقایسه وضع موجود و مطلوب تسلط بر شیوه‌های تدریس، تفاوت میانگین $۰/۸۲۸$ به سمت وضعیت مطلوب بود ($p < ۰/۰۱$). معیارهای بهره‌گیری از روش‌های تدریس متنوع، ارایه مطالب به‌صورت پیوسته و مفهوم‌دار، اهمیت به مشارکت دانشجویان در فرآیند تدریس، سازمان‌دهی موضوعات درسی در قالب طرح درس ترمی به‌شکل مناسب و استفاده از روش‌های تدریس به‌شکلی هماهنگ با اهداف و محتوای درس توسط اساتید رعایت می‌شد، اما با وضعیت مطلوب فاصله داشت.

در مقایسه وضع موجود و مطلوب شناخت ابعاد مختلف یادگیرنده، تفاوت میانگین $۱/۲۰۹$ به سمت وضعیت مطلوب بود ($p < ۰/۰۱$). براساس یافته‌ها هر چند اساتید معیارهای توجه به تفاوت‌های فردی دانشجویان، شناختن نیازهای دانشجویان، تلاش برای شناخت تجارب و آموخته‌های قبلی دانشجویان، داشتن مهارت و توانایی مطلوب در ایجاد انگیزه و تقویت حیطه‌های شناختی، عاطفی و عملکردی دانشجویان به‌صورت متوازن را رعایت می‌کردند، اما هنوز با وضعیت مطلوب دانشجویان فاصله داشتند.

reflection on strategy of improvement of ethical standards in university education. *Strategy Cult.* 2011;2(8):173-201. [Persian]

10- Perri DF, Callanan GA, Rotenberry PF, Oehlers PF. Education and training in ethical decision making: comparing context and orientation. *Educ Train.* 2009;51(1):70-83.

11- Imanipour M. Ethical principles in education. *Iran J Med Ethics Hist Med.* 2012;5(6):27-41. [Persian]

12- Kazempour Z, Ashrafi Rizi H, Taheri B. The attention rate of librarians in Isfahan University of Medical Sciences and Isfahan University to professional ethics based on ethical codes of ranian University librarians. *Health Inf Manag.* 2012;8(6):795-806. [Persian]

13- Nemati MA, Mohseni HS. Ethics in higher education, components, requirements and strategies. *J Ethic High Educ.* 2010;(63):9-46. [Persian]

14- Morris L, Wood G. A model of organizational ethics education. *Eur Bus Rev.* 2011;23(3):274-86.

15- Rotgans JI, Schmidt HG. The role of teachers in facilitating situational interest in an active-learning classroom. *Teach Teach Educ.* 2011;27(1):37-42.

16- Talebzadeh Shoshtari L, Pourshafaie H. Attributions of Successful Professors in Promoting Academic Motivation in Birjand University Students. *J Res Plan High Educ.* 2011;17(2):81-97. [Persian]

17- Mirmohammadi Meybodi S, Mazlumi SS, Sharifpur Z, Shahbazi H, Mohammadlu A. The characteristics of effective teaching based on viewpoints of shahid Sadoqi University of Medical Sciences. *J Med Educ Dev.* 2013;5(9):52-62. [Persian]

18- Sarchami R, Hosseini M. Students view points about priorities in teacher evaluation. Tehran: 5th National Congress on Medical Education; 2002. [Persian]

19- Zohoori A, Eslaminejad T. Teacher's effective teaching criteria as viewed by the students of Kerman University of Medical Sciences. *J Med Educ.* 2004;4(2):65-70.

20- Motallebifard A, Navehebrahim A, Mohsenzadeh F. Recognizing professional and ethical indicators in University teaching from the perspectives of postgraduate students: A qualitative approach. *Ethic Sci Tech.* 2012;6(4):9-16. [Persian]

21- Sobhani Nejad M, Najafi H, Jafari Harandi R, Farmahini Farahani M. Teaching Professional Ethics Components from the Viewpoint of Students; Qom University of Medical Sciences. *Educ Strateg Med Sci.* 2015;7(6):399-403. [Persian]

22- Elnemr MA. Professionalism in medical education. *Yemen J Med Sci.* 2010;4:25-8.

23- Soltanzadeh V, Amrahi A, Esm Hosseini GhR. Situation of the professional ethics standards of faculty members in the viewpoint of Nursing students. *Educ Strateg Med Sci.* 2014;7(1):19-23. [Persian]

24- Pourezzat AA, Gholipour A, Heydari E, Nadirkhanlou S, Saeidinejad M. Antecedents and Outcomes of Non-Academic Behaviors Among University Professors. *Iran J Ethic Sci Tech.* 2012;7(2):1-14. [Persian]

25- Aghakahni N, Sharif F, Sharifnia H, Hekmatafshar M, Beheshtipour N, Jama'i Moghadam N, et al. Survey of Nursing students' views regarding professors' adherence to professional ethics in Shiraz University of Medical Sciences. *Educ Ethics Nurs.* 2013;2(3):27-41. [Persian]

26- Mirtaheri L, Jamali A, Arasteh H. Studying the basic components of professional ethics among faculty members and comparing with the ideal status. *J Train Develop Hum Res.* 2015;2(4):101-26. [Persian]

کیفی) پیشنهاد می‌شود. همچنین به مدیران آموزشی دانشگاه سیستان و بلوچستان پیشنهاد می‌شود با توجه به مولفه‌های بررسی‌شده در این مطالعه، کارگاه‌های آموزشی اخلاق حرفه‌ای تدریس برای اساتید به‌منظور کاهش فاصله وضع مطلوب و موجود برگزار شود.

نتیجه‌گیری

اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید دانشگاه سیستان و بلوچستان کمی بالاتر از حد متوسط ارزیابی می‌شود، اما بین وضعیت موجود اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید با وضعیت مطلوب آن فاصله وجود دارد. بیشترین فاصله به ترتیب در مولفه‌های شناخت ابعاد مختلف یادگیرنده، ارزش‌یابی استاندارد، تسلط بر شیوه‌های تدریس، تسلط بر محتوی، ویژگی‌های شخصیتی و رعایت قوانین آموزشی است.

تشکر و قدردانی: نویسندگان بر خود لازم می‌بینند از مسئولان دانشگاه سیستان و بلوچستان و دانشجویان مورد مطالعه که با سعه صدر با ما همکاری نمودند تقدیر و تشکر نمایند.

تأییدیه اخلاقی: نتایج مطالعه به اطلاع معاونت محترم آموزشی دانشگاه سیستان و بلوچستان رسانده شده است.

تعارض منافع: موردی از طرف نویسندگان گزارش نشده است.

منابع مالی: موردی از طرف نویسندگان گزارش نشده است.

منابع

- 1- Aminbeidokhti AK, Mardani E. Relationship between mental health and professional ethics among nursing staff. *Q J Med Ethic.* 2015;9(31):49-73. [Persian]
- 2- Amrahi A, Soltanzadeh V, Esm Hosseini GhR. Teaching ethics of faculty members situation from the viewpoints of nursing students. *Educ Strateg Med Sci.* 2014;7(4):235-40. [Persian]
- 3- Hasanzade Samrin T, Hasanzade MS, Shiri Chelkasari E. Investigating and explaining relationship between work ethic and counterproductive behavior at social security organization in Guilan province. *Res Manag Org Res.* 2014;4(16):89-107. [Persian]
- 4- Farmahini Farahani M, Behnam Jam L. Ethics components in education of faculty members of Shahed University. *Ethic Sci Tech.* 2012;7(1):48-57. [Persian]
- 5- Eweje G, Brunton M. Ethical perceptions of business students in a New Zealand University: Do gender, age and work experience matter?. *Bus Ethic.* 2010;19(1):95-111.
- 6- Arasteh H, Jahed H. Observing ethics in universities and higher education centers: An alternative for improving behaviors. *Neshae Elm.* 2011;1(2):32-40. [Persian]
- 7- Mobashery M, Khosravi Sh, Deris F, Taheri Z, Taji F, Mardanpour E. Characteristics of a good teacher in terms of students of health school in Shahrekord University of Medical Sciences. *Res Med Educ.* 2011;3(2):1-8. [Persian]
- 8- Peyman H, Zarian A, Sadeghifar J, Alizadeh M, Yaghubi M, Yamani N, et al. Characteristics of a capable university teacher from the students' point of view. *Iran J Med Educ.* 2011;10(5):1131-9. [Persian]
- 9- Azizi N. Professional ethics in higher education: A